

Etyka i prawo podstawą działalności zawodowej aptekarzy i farmaceutów. Historia i współczesność

Sprawozdanie z kwietniowej sesji naukowej w Muzeum Farmacji im. Antoniny Leśniewskiej. Oddział Muzeum Historycznego m.st. Warszawy.

Wojciech Giermaziak

3 kwietnia bieżącego roku, w godzinach przedpołudniowych, w sali warszawskiego Muzeum Farmacji im. Antoniny Leśniewskiej odbyła się sesja naukowa poświęcona problematyce prawa stanowionego w polskiej farmacji w aspekcie problemów etyczno-moralnych, wynikłych z realizacji zadań zawodowych, społecznych oraz uwarunkowań historyczno-deontologicznych. Organizatorami sesji byli doc. dr hab. Iwona Arabas – kierownik Muzeum Farmacji im. Mgr Antoniny Leśniewskiej oraz prof. dr hab. Bożenna Gutkowska – prezes Oddziału Warszawskiego PTFarm. Zgodnie z zaproponowanym programem sesji, słowo wstępne wygłosiła gospodyni spotkania, doc. dr hab. Iwona Arabas. Pani docent przedstawiła kształtowanie się zawodu aptekarza i farmaceuty na przestrzeni wieków, ze szczególnym uwzględnieniem okresu gwałtownego rozwoju zawodu, przypadającego na drugą połowę XIX w., aż po czasy współczesne. Zmiany wynikające z rozwoju myśli naukowej od czasów Oświecenia, poprzez rozwój nauk ścisłych, powstanie przemysłu chemicznego, a w konsekwencji farmaceutycznego, niosło ze sobą intensywne zmiany w mentalności społecznej oraz w mentalności i zachowaniach prospołecznych przedstawicieli zawodu farmaceutycznego. Dotychczasowy model apteki, jako miejsca wykonywania leków i ich dystrybucji, zaczyna być wypierany przez laboratoria apteczne, wykorzystujące w swej podstawowej działalności produkty chemiczne pochodzenia przemysłowego. Apteka z tradycyjnego sanktuarium leków zaczyna przybierać postać sklepu. Sytuacja ekonomiczna dyktuje nowe zachowania etyczne, choć należy z całą mocą podkreślić, że polski aptekarz, zawsze służy swojemu pacjentowi, zachowując ze szczególnym pietyzmem tradycje i normy zawodowe oraz etyczne i moralne.

Przedmiotem wystąpienia mgr farm. Lidii Czyż, wiceprezesa Okręgowej Rady Aptekarskiej w Rzeszowie oraz Koordynatora Departamentu Etyki i Deontologii

Zawodowej Naczelnej Rady Aptekarskiej w Warszawie, były zagadnienia kultywowania tradycji cechowych, zawodowych i korporacyjnych, wynikające z nich normy zachowań oraz kodeksy etyczne. Niezwykle merytoryczne, pełne przykładów i faktów historycznych wystąpienie, z aptekarską precyzją odsłoniło meandry relacji rzeczywistości i zaleceń kodeksu etycznego. Podobnie jak w wystąpieniu Pani docent Arabas, prelegentka mocno podkreśliła zaśluzgi środowiska aptekarskiego i farmaceutycznego dla kultywowania etosu zawodu, bezprzykładnego patriotyzmu i zaangażowania w sprawy publiczne, jak również zwróciła uwagę na konieczność wpisania niektórych zasad etycznych do Ustawy o zawodzie aptekarza farmaceuty lub Ustawy Prawo Farmaceutyczne.

Historia polskich przepisów prawnych dotyczących farmacji w aspekcie uwarunkowań historycznych, gospodarczych i politycznych była przedmiotem opracowania przygotowanego przez piszącego te słowa. W swoim wystąpieniu przedstawiłem chronologię zdarzeń i faktów historycznych, mających bezpośredni wpływ na jakość i kształt przepisów prawa farmaceutycznego obowiązującego po drugiej wojnie światowej, w ujęciu historii Polski i Europy. Na podkreślenie zasługuje fakt całkowitej zależności polskiego prawa aptekarskiego i farmaceutycznego od rzeczywistości politycznej i gospodarczej kraju i kontynentu. Polskie prawo farmaceutyczne, jako *lex specialis* przepisów prawa cywilnego i gospodarczego, było i jest zwierciadlanym odbiciem tendencji i trendów w polityce i gospodarce kontynentu europejskiego, ale czy tak tworzone prawo jest optymalne dla polskiego pacjenta, polskiego podatnika i polskiej służby zdrowia? Czy polska interpretacja dyrektyw unijnych, ich implementacja do prawa polskiego jest wystarczającym gwarantem bezpieczeństwa polskiego interesu w rynku farmaceutycznym Europy, bezpieczeństwa polskiego pacjenta, bezpieczeństwa

i zachowania niezależności formalnej i ekonomicznej polskiego aptekarstwa, polskiej farmacji? Te i inne pytania stały się kanwą dyskusji, która wywiązała się na zakończenie sesji.

Ostatnim wykładem była prezentacja mgr farm. Katarzyny Karkutt-Miłek, poświęcona działalności łódzkich aptek w latach 1918–1939. Celem pracy było przybliżenie specyfiki aptekarstwa łódzkiego, w ośrodku miejskim burzliwie rozwijającego się przemysłu, mieście wielokulturowym, pozbawionym w swoim rozwoju inspiracji uczelni, tak jak było to udziałem Krakowa, Wilna, Lwowa czy Warszawy. Ciekawa, barwnie opowiedziana historia łódzkich aptek, w odniesieniu do pierwszych prac prof. Rembienińskiego, wzbogacona o historię przedstawianych miejsc oraz dziejów ludzi, stanowi bezsprzeczny wkład do opisu współczesności w polskiej farmacji, poprzez szacunek dla tradycji i dokonań poprzednich pokoleń aptekarzy łódzkich.

Jak już wspominałem, na zakończenie sesji wywiązała się dyskusja, którą prowadziła Iwona Arabas,

a udział wzięli: prof. dr hab. Barbara Kuźnicka z Instytutu Historii Nauki PAN, prof. dr hab. Bożenna Gutkowska – Prezes Oddziału Warszawskiego PTFarm, Anna Gręziak – Doradca Prezydenta RP, mgr farm. Maria Główniak b. Główny Inspektor Farmaceutyczny Min. Zdr., dr Jadwiga Natowska z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, mgr farm. Krystyna Grodnem, mgr farm. Barbara Jakszuk, mgr farm. Konstanty Potocki, prof. dr hab. Andrzej Danysz – były dyrektor Instytutu Leków.

W toku dyskusji ustalono konieczność prezentowania przedstawianych tematów w szerszym niż tylko zawodowe audytorium, wskazano na wiele nowych aspektów poruszanych zagadnień, które zdaniem dyskutantów powinny stać się przedmiotem debaty społecznej, a na pewno politycznej, decydentów i legislatorów polskiego rządu i parlamentu. W tym duchu dyskusję zakończono, dzięki uprzejmości gospodyni przy znakomitej kawie i ciasteczkach.

Otrzymano: 2009.05.19 · Zaakceptowano: 2009.06.05